

Anna Janina Sobolewska

"Pożegnania" Dygata, Zdzisław Skwarczyński, Prace Polonistyczne" S.XXX (1974) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 17/53, 237

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) SKWARCZYŃSKI Zdzisław: "Pożegnania" Dygata. "Prace Polonistyczne" S. XXX:1974 s. 17-30.

Punktem wyjścia rozważań autora jest przypomnienie skandalu, jaki "Pożegnania" wywołały w 1948 r.: "Odrodzenie" opublikowało wypowiedzi czytelników, w których dominował ton obyczajowego zgorznienia, jednocześnie także ujawniło się polityczne tło skandalu. Kompromitacja dawnej elity władzy i pewnych grup społecznych (takich jak arystokracja czy przedwojenna inteligencja), kompromitacja dość ogólnikowa i beznamietna, wywołała reakcję zarówno ze strony grup atakowanych, które z trudem zaczynały się przystosowywać do powojennej rzeczywistości, jak sił opozycyjnych. Autor analizuje "Pożegnania" na tle ówczesnej atmosfery napięć politycznych i "inteligenczkich rozrachunków". Podkreśla też wątpliwość politycznego wątku książki i skłonność pisarza do posługiwania się stereotypami.

BP/53/69

A.J.S.

(II) SMAK Stefan: Rekonesans brazylijski Adolfa Dygasińskiego. "Zeszyty Naukowe" WSP w Opolu. Historia Literatury XI. Opole 1973, s. 5-20.

Autor omawia przebieg blisko 2-miesięcznej podróży Dygasińskiego, przedsięwziętej na zlecenie "Kurierza Warszawskiego" w końcu października 1890, a związanej z masową emigracją chłopów polskich do Brazylii. Charakteryzuje literacki plon wyprawy pisarza i polemiki, jakie wywołały w prasie polskiej i światowej przede wszystkim jego "Listy z Brazylii". Zdaniem autora, zarówno charakter korespondencji z podróży, jak beletrystyki związanej z tematyką emigracji brazylijskiej, został określony koncepcją podróży, którą Dygasiński odbył w gromadzie emigrantów. Zabrakło natomiast autorowi "Na złamanie karku" okazji poznania warunków bytu wcześniej osiedlonych grup polonijnych. Stąd przerysowanie ciemnymi barwami obrazu emigranckich losów. Zaważyły tu również przekonania pisarza - przeciwnika emigracji, w której widział ruch pozbawiający wieś polską ludzi najwartościowszych i najbardziej przedsiębiorczych.

BP/53/70

H.F.